

L'obra està agradant molt, no?
—Sembla que sí. La feina que ha fet el Xavier Albertí ha estat molt bona. Aquell registre de contenció total que li ha donat ha estat un encert. Perquè es podria haver muntat en pla fort, esclatant, amb els personatges cridant els seus papers en comptes de murmurar-los.

—Quan escrivíreu *Soterrani*, quin pensàveu que era el registre més adient?

—No pensava en cap. Jo anava escrivint. Tinc clar que la manera de posar l'obra en escena és cosa només del director.

—No doneu mai indicacions?

—No! Què va! Mai!

—Però el registre és molt important en aquesta obra.

—Sí, però una cosa és el text i una altra és l'espectacle teatral. A més, no he cregut mai en res sagrat. Per tant, tampoc no em crec que els meus textos hagin de ser d'una determinada manera pel simple fet que els he escrit jo.

“L'horror, que creiem tan llunyà, en realitat forma part de nosaltres”

Josep Maria Benet i Jornet (Barcelona, 1940) és un dels dramaturgs més prolífics i reconeguts de l'escena catalana. Actualment, té en cartell a la sala Beckett la seva última obra, 'Soterrani', un 'thriller' psicològic amb un pòsit moral i metafísic duríssim i torbador. Dirigida per Xavier Albertí, l'obra està interpretada, amb naturalitat inquietant, per Pere Arquillué i Pep Cruz.

han de criticar les dels altres.

—**És una obra sobre els secrets, i també és plena de secrets. Quan la començàreu a escriure, teníeu clar on arribaríeu? Planifiqueu molt?**

—Sí, sempre planifico molt els meus textos. No puc començar un text si no sé on vull anar a parar. De totes maneres, aquesta ha estat de les vegades que he planificat menys i he escrit més ràpidament: dos mesos. Potser perquè tenia una situació molt clara, sense complicacions tècniques, amb dos personatges parlant tota l'estona.

—**Soterrani és una obra sobre aquell horror que no es veu però que, precisament perquè no es veu, és més horrible encara.**

—És més horrible i també més ampli. Mentre anava escrivint, evitava fer massa precisions perquè pensava que el que expliqués massa explícitament rebaixaria l'obra fins a uns nivells massa anecdòtics. En canvi, deixar l'obra en un nivell genèric i ambigu serveix per a expressar qualsevol forma d'horror personal i col·lectiu: l'infern de fora i també l'infern de dins.

—**És una obra duríssima. Però d'una duresa subtil, soterrada. Com s'aconsegueix això, literàriament?**

—Tenint clar allò que pots dir i allò que no pots dir. Habitualment, em poso a treballar a partir d'una situació que l'espectador pugui reconèixer, que l'ajudi a situar-se. I a partir d'aquí m'agrada anar desconcertant-lo; encara que aquest cop potser ho he portat fins a l'extrem.

—**Però com ho feu, això?**

—Per exemple, introduint al començament de l'obra una sèrie d'elements aparentment trivials, als quals no es dona cap importància, i fer que, a mesura que va avançant l'obra, aquests elements innecessaris i innocents reapareguin, però mostrant que en realitat són necessaris i estan plens de malícia. És el que més o menys passa als relats d'intriga, encara que *Soterrani* té unes ambicions diferents. El de la intriga és un gènere que sempre m'ha agradat. Hitchcock és un senyor que reviso de tant en tant, menys per allò que explica (que sovint és millor i més profund del que ens pensem) que per la manera com ho explica.

—**Teníeu cap referent concret a l'hora d'escriure? Jo pensava —és un referent fàcil, ho reconec— en *El cor***

***de les tenebres* de Conrad.**

—Sí, molta gent ho ha dit. La veritat és que no hi pensava. Encara més: si hi hagués pensat, no hauria escrit l'obra. Per sort, quan un comença a escriure, no s'adona de les influències que té. *Soterrani* també és un viatge cap als inferns interiors, però crec que és diferent.

—**És diferent. *Soterrani* ve a dir que l'horror és un cosa quotidiana i de tothom?**

—Sí. Ve a dir que, d'una banda, hi ha un horror abstracte i col·lectiu, que ens pot semblar que està molt lluny de nosaltres, però que en realitat és part de nosaltres. Aahh!, estic dient unes coses que no m'agrada gens dir-les perquè són ampul·loses i em fan angúnia... Però bé, tu m'hi obligues. El que plantejo a l'obra és fins a quin punt l'horror que nosaltres portem dintre no és pitjor del que tantes vegades assenyallem, escandalitzats, amb el dit. És allò de "qui estigui net de culpa, que llanci la primera pedra."

—**Internet és un element decisiu en la trama de l'obra.**

—Anecdòticament, sí. Internet sí que és un soterrani, jo almenys el veig així.

—**Ple de coses terribles, voleu dir?**

—Sí, perillós. Deu haver-hi coses terribles... Sabem que n'hi ha.

—**Creieu que la seva aparició ha aportat res narrativament?**

—No m'ho he plantejat. En el meu cas, no. Perquè jo, a *Soterrani*, parlo d'internet, però no faig servir recursos dramàtics que hi estiguin relacionats o en depenguin directament. Una cosa és que internet sigui tema d'una història i una altra cosa és que internet, com a mecanisme de comunicació, es resolgui en una forma teatral inèdita. D'això segon, però, jo no n'he estat capaç. Segur que algun dia algú podrà fer-ho.

—**La referència a internet és una estratègia per ancorar l'obra en el present?**

—No. Quan escric una obra, mai no penso si el que faig és actual o no. Vaig buscant el que necessito. I, en aquest cas, una dona passant les nits en blanc al davant de l'ordinador, obsedida amb internet perquè així pot esquivar els seus fantasmes i no ha de ficar-se dins el llit amb el seu home, era una imatge que em semblava interessant i potent.

Pere Antoni Pons

—***Soterrani* és teatre de text en estat pur. A l'escenari hi ha un sofà...**

—Sí, però fins a l'últim moment vam dubtar de fer-ho en un espai neutre, irrecognoscible, en el qual només hi hagués els personatges i les paraules.

—**El sofà tampoc no fa nosa.**

—No, no! Saps quin és l'element que ens va fer decidir a incloure'l? Les cerveses que van bevent els personatges, perquè són un element necessari per a la trama. Incloure les cerveses ja implicava automàticament haver d'incloure alguna cosa més.

—**A l'obra hi ha molta acció, però és exclusivament verbal i íntima. La paraula continua sent l'essència del teatre, el que permet aprofundir més en la condició humana?**

—Jo estic a favor de qualsevol mena de teatre, i no diré mai —perquè no ho crec— que la meua forma de teatre és la millor. Qualsevol estil teatral és bo, si l'obra en què es materialitza és bona i aconsegueix els seus objectius. Jo no suportó els autors que, per defensar les seves obres,